

4.1 ประชาคมยุโรปกับการจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

ผลจากการที่ประชาคมยุโรปได้นำนโยบายการเกษตรร่วมมาใช้ประกอบกับการผูกพันตนในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากร ในอันที่จะเก็บภาษีนำเข้าต่อมันสำปะหลังที่นำเข้าประชาคมยุโรปในอัตราสูงสุดไม่เกินร้อยละ 6 ของมูลค่านำเข้า โดยไม่มีการจำกัดจำนวน ในการประชุมแกตต์รอบแคนเนดี้ในปี 2510 ทำให้การนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศไทยมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น และมีผลกระทบต่อประชาคมยุโรปโดยส่วนรวม ดังนั้นประชาคมยุโรปจึงพยายามจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังโดยการดำเนินการ ดังนี้คือ

ก. เจรจาและขอความยินยอมในการลดหย่อนข้อผูกพันจากประเทศภาคีแกตต์

ประชาคมยุโรปได้มาเจรจาท้าข้อตกลงกับประเทศอินโดนีเซีย และบราซิลในปี 2525 การเจรจาดังกล่าวนี้เป็นการเจรจาตามหลักเกณฑ์ใน มาตรา 28 ของแกตต์ที่กำหนดให้ประเทศที่ต้องการขอเปลี่ยนแปลงสิทธิประโยชน์ตาม มาตรา 2 ต้องไปทำการเจรจาขอความยินยอมกับประเทศ 3 กลุ่ม คือ 1 ประเทศที่ได้มีการเจรจาให้สิทธิประโยชน์นั้น ๆ เป็นประเทศแรก (Initial Supplier) ซึ่งได้แก่ ประเทศบราซิล 2 ประเทศที่เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ (Principal Supplier) ซึ่งในขณะนั้นได้แก่ประเทศอินโดนีเซีย และ 3 ประเทศผู้ส่งออกที่มีผลประโยชน์สำคัญในการขอเปลี่ยนแปลงนั้น (Supplier with a substantial interest)

ข้อตกลงที่ประชาคมยุโรปทำกับประเทศทั้งสองเป็นข้อตกลงที่ขออนุญาตประเทศทั้งสองเพื่อขอยกเว้นเป็นการชั่วคราว ซึ่งการบังคับใช้ข้อผูกพัน (Binding) เป็นระยะเวลา 5 ปี ตามอายุของข้อตกลง โดยให้ประชาคมยุโรปสามารถเปลี่ยนแปลงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรต่อการนำเข้ามันสำปะหลังจากร้อยละ 6 ไม่มีโควต้า มาเป็นร้อยละ 6 โดยมีโควต้า ซึ่งผลทำให้ประชาคมยุโรปสามารถเก็บภาษีได้ในอัตราที่สูงต่อมันสำปะหลังที่นำเข้า เกินกว่าจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้

ลักษณะของข้อตกลงที่ประชาคมยุโรปทำกับอินโดนีเซีย และบราซิล มีดังนี้คือ ¹

1. อนุญาตให้ประชาคมยุโรปลดหย่อนข้อผูกพันตามตาราง LXXII ในสินค้ามันสำปะหลัง หรือผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกันภายใต้พิกัด 07.06 A ของ CCT เป็นการชั่วคราวตามอายุของข้อตกลงซึ่งมีกำหนดระยะเวลา 5 ปี โดยให้เก็บภาษีศุลกากรได้ในอัตราร้อยละ 6 โดยมีการจำกัดจำนวนนำเข้าตามปริมาณที่ได้ตกลงกันเอาไว้

2. ข้อตกลงทั้งสองเป็นการจำกัดจำนวนการส่งออกที่มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นต่อปี ดังนี้

ปี 2525	จำนวน 558,235	ตัน
ปี 2526	จำนวน 882,355	ตัน
ปี 2527	จำนวน 882,355	ตัน
ปี 2528	จำนวน 970,590	ตัน
ปี 2529	จำนวน 970,590	ตัน

3. กำหนดให้อินโดนีเซียในฐานะผู้ส่งออกรายใหญ่ได้รับโควตาร้อยละ 85 ของจำนวนโควตาทั้งหมดที่ประชาคมยุโรปกำหนดเอาไว้ให้กับประเทศที่เป็นภาคีภาคตัด

4. ทั้งอินโดนีเซียและบราซิลตกลงให้ประชาคมยุโรปเป็นผู้อนุญาตการนำเข้า (import licensor)

¹ ดูภาคผนวก ข. และ ค.

5. ข้อตกลงทั้งสองจะสิ้นอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2529 และจะมีผลต่อไปอีก 3 ปี หากไม่มีคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกข้อตกลง 1 ปีล่วงหน้าก่อนวันสิ้นอายุของข้อตกลง

ข. การดำเนินการของประชาคมยุโรปในการจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย

เมื่อประชาคมยุโรปได้เจรจาขอความยินยอมในการลดหย่อนข้อผูกพันสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรกับอินโดนีเซียและบราซิลเรียบร้อยแล้ว ประชาคมยุโรปก็ได้มาเจรจากับไทยอีกเป็นประเทศที่ 3 แต่เนื่องจากในขณะนั้นประเทศไทยยังมิได้เข้าเป็นภาคีแกตต์ ดังนั้นการเจรจาจึงไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขตาม มาตรา 28 แต่อย่างใด ประชาคมยุโรปจึงต้องใช้มาตรการทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองมาช่วยในการเจรจากับประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยยอมทำข้อตกลงจำกัดการส่งออกโดยความสมัครใจ (Voluntary Export Restraint) ในการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรป โดยมีการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ข.1 ภายหลังจากที่นายทุนเดอลซ์ รองประธานกรรมการประชาคมยุโรปฝ่ายเกษตรและประมงได้เดินทางมาเจรจากับ นายนาม พูนวัตถุ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในระหว่างวันที่ 20-21 มีนาคม 2522 และได้มีการทำบันทึกความตกลง (Agreed Minutes) เพื่อแสดงท่าทีของทั้งสองฝ่ายต่อปัญหาเรื่องมันสำปะหลังแล้วก็ได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วม (Joint Working Group) ขึ้น เพื่อพิจารณารายละเอียดของมาตรการและวิธีการในการลดปริมาณการส่งออกมันสำปะหลังของไทย คณะทำงานร่วมนี้ได้มีการประชุมร่วมกัน 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายน 2522 ที่กรุงบรัสเซลส์ และในเดือนตุลาคมปีเดียวกันที่กรุงเทพฯ ผลจากการประชุมสรุปสาระสำคัญ

ได้ 2 ประการ² คือ ประการแรก จากการศึกษาเกี่ยวกับการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลัง (Crop Diversification) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่าไม่อาจทำได้โดยง่าย เนื่องจากต้องใช้เวลาและงบประมาณเป็นจำนวนมาก ประชาคมยุโรปจึงรับที่จะให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการเงิน และจะช่วยชักจูงให้องค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเห็นชอบให้มีส่วนในการให้ความสนับสนุนด้วย ประการที่สอง ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ทางด้านการค้าและการผลิตมันสำปะหลัง นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายต่างก็เห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการทำข้อตกลงร่วมระหว่างกันโดยมีเงื่อนไขที่สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้³

- เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณการส่งออกที่จะลดลง ควรให้มีมาตรการดำเนินการตามโครงการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลังและการวิจัยตลาดใหม่ ๆ ของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ทั้งนี้ให้มีผลภายใน 5 ปี

- ประชาคมยุโรปจะคงอัตราอากรขาเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในอัตราร้อยละ 6 ของมูลค่า ทั้งนี้ตลอดระยะเวลา 5 ปี

- การกำหนดปริมาณการส่งออกนั้น ฝ่ายไทยจะใช้ตัวเลข 5.9 ล้านตัน ซึ่งเป็นปริมาณการส่งออกปี 2521 เป็นฐาน และจะลดปริมาณลงเรื่อย ๆ ในทุกปี ถึง 5.0 ล้านตัน แต่ถ้าการลดปริมาณดังกล่าวมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศแล้ว ไทยสามารถพิจารณาให้ระดับการส่งออกอยู่ในปริมาณขณะนั้น หรือใช้ในปริมาณสูงสุดแต่ไม่เกิน 5.9 ล้านตันได้

² สมบูรณ์ ศิริประชัย, มันสำปะหลังในเศรษฐกิจไทย : ความรุ่งโรจน์สู่ความมืดมน : พรรณแดนแห่งความรู้. รายงานวิจัยเสนอต่อสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มกราคม 2530, หน้า 5/181.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5/181-182.

- ในข้อตกลงร่วมของทั้งสองฝ่ายนั้น ต้องระบุมาตรการที่ให้ความคุ้มครองประเทศไทย จากการแข่งขันของผู้ผลิตรายอื่น โดยประชาคมยุโรปต้องป้องกันมิให้สัดส่วนการนำเข้าจากไทยลดลง และหากจะดำเนินการถอนข้อผูกพันทางภาษีในเขตต์นั้น ประชาคมยุโรปจะต้องดำเนินการหลังจากที่ได้มีการตกลงกับไทยแล้วเท่านั้น

- ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมเป็นการถาวร เพื่อพิจารณาชี้แนะและติดตามให้การปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปตามข้อตกลง

ข.2 ต่อมา นายตามใจ ชำภาโต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์คนใหม่ ก็ได้เห็นสัญญาข้อตกลงเบื้องต้นกับประชาคมยุโรป ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2523 ข้อตกลงเบื้องต้นนี้มีชื่อเรียกว่า "Outline of Agreement on Cooperation Between Thailand and European Economic Community in Relation to Manioc Production, Marketing and Trade" ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้⁴

1. ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะนำร่างความตกลงเบื้องต้นนี้ เสนอให้รัฐบาลของทั้งสองประเทศใช้เป็นแนวทางในการทำข้อตกลงร่วมในความสัมพันธ์ด้านการผลิต การตลาด และการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในอนาคต

2. จำกัดการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังภายใต้พิกัดศุลกากร 07.06 ของระบบ CCCN ในช่วง ปี 2523-2529 รวม 6 ปี ให้อยู่ในปริมาณตามที่ได้ตกลงกันไว้โดยแบ่งการส่งออกในช่วงเวลาดังกล่าวออกเป็น 3 ระยะ ๆ ละ 2 ปี คือ

⁴ สมบูรณ์ ศิริประชัย, อ้างแล้ว, หน้า 5/199-200.

ระยะที่หนึ่ง ระหว่างปี 2524-2525 ส่งออกได้ปีละ 5 ล้านตัน และส่งออกเพิ่มได้อีกไม่เกินร้อยละ 10 ในช่วงเวลาสองปีนี้

ระยะที่สอง ระหว่างปี 2526-2527 ส่งออกได้ปีละ 4.5 ล้านตัน และส่งออกเพิ่มได้อีกไม่เกินร้อยละ 10 ในช่วงเวลาสองปีนี้

ระยะที่สาม ในช่วงหกเดือนแรกของปี 2527 ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกัน กำหนดปริมาณการส่งออกสำหรับระยะที่สาม คือ ปี 2528-2529 โดยให้มีปริมาณการส่งออกต่ำกว่า ในระยะที่สอง โดยคำนึงถึงภาวะแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วย

3. ประชาคมยุโรปจะเก็บภาษีนำเข้าเข้าต่อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย ภายใต้อัตราไม่เกินร้อยละ 6 ของมูลค่าสินค้า และจะปฏิบัติต่อประเทศไทยอย่าง ประเทศที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored Nation)

4. จะร่วมกันหามาตรการที่เหมาะสมเมื่อประเทศไทยเกิดปัญหาดุลการ ชำระเงินที่รุนแรง อันเนื่องมาจากการลดปริมาณการส่งออก

5. ประชาคมยุโรปให้ความมั่นใจที่จะปกป้องฐานะของไทยในตลาด ประชาคมยุโรป จากการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศอื่น ๆ รวมทั้งการนำเข้าสินค้า ประเภทคาร์โบไฮเดรตที่สามารถทดแทนมันสำปะหลังได้โดยตรง

6. ประเทศไทยให้ความมั่นใจว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังภายใน ระยะเวลาที่ตกลงกันไว้จะไม่เกินปริมาณที่ได้กำหนด

7. ประชาคมยุโรปรับที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โครงการที่มีจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาชนบทและการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลังของไทย รวมทั้งโครงการวิจัยตลาดพืชทดแทน เหล่านี้

8. ให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว และในกรณีที่มีความจำเป็นก็ให้มีการประชุมร่วมกันในระดับรัฐมนตรีทั้งสองฝ่าย

9. ข้อตกลงนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2525 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2529 หากคู่สัญญาฝ่ายใดประสงค์จะบอกเลิกข้อตกลง จะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปี ก่อนสิ้นสุดอายุข้อตกลง หากไม่มีการแจ้งบอกเลิกข้อตกลงจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้ถือว่าข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับต่อไปอีกเป็นช่วง ๆ ละ 3 ปี โดยถือเอาปริมาณที่กำหนดไว้ในปี 2528 และ 2529 เป็นพื้นฐาน

ข.3 หลังจากประเทศไทยได้ลงนามในร่างข้อตกลงในปลายปี 2523 แล้วต่อมาในตอนต้นปี 2525 ประชาคมยุโรปได้เรียกร้องให้ประเทศไทยลงนามในข้อตกลงจำกัดตนเองหากประเทศไทยไม่ลงนามหรือละเลยการลงนามร่วมดังกล่าวแล้ว ประชาคมยุโรปอาจใช้มาตรการต่าง ๆ ดำเนินการตอบโต้ประเทศไทยได้ กล่าวคือ ⁵

1. มาตรการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การประเมินภาษีศุลกากรผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทย (Custom Valuation) คือ จากการศึกษาที่กำหนดหลักเกณฑ์การเก็บภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิด 07.06 A จากไทยในอัตราร้อยละ 18 ของภาษีข้าวบาเลย์ แต่ไม่สูงเกินกว่าร้อยละ 6 ของมูลค่ามันสำปะหลังนำเข้า ซึ่งภาษีข้าวบาเลย์อยู่ใน

⁵ อารีรัตน์ เหวี่ยงมงคล, ผลกระทบของการจำกัดการส่งออกมันสำปะหลังของไทยไปยังประชาคมยุโรป วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527, หน้า 53-54.

ระดับค่อนข้างสูง ดังนั้น ร้อยละ 18 ของมูลค่าดังกล่าวจึงสูงกว่าร้อยละ 6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเสมอ ภาษีผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยจึงเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และประชาคมยุโรปสามารถยกเลิกความคุ้มครองได้ง่ายมาก เพราะมิได้มีการผูกมัดกับคณะมนตรีว่าด้วยความตกลงร่วมมือทางศุลกากร และเนื่องจากเป็นวิธีการประเมินภาษีของประชาคมยุโรปเองภายใน จึงสามารถแก้ไขกฎเกณฑ์การประเมินภาษีศุลกากรนั้นเมื่อไรก็ได้ มาตรการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การประเมินภาษีศุลกากรดังกล่าว จะทำให้ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยสูงขึ้น และมีผลทำให้ผู้ใช้ในประชาคมยุโรปลดการใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ลงอย่างแน่นอน

2. ในร่างความตกลงซึ่งลงนามในเดือนพฤศจิกายน 2523 ซึ่งกำหนดปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยที่นำเข้าไปยังประชาคมยุโรปให้ได้รับความคุ้มครองเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 6 ของมูลค่าการนำเข้านั้น ประเทศไทยแสดงความจำนงให้ประชาคมยุโรปถอนข้อผูกพันทางภาษีศุลกากรกับประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกแกตต์ ซึ่งขณะนั้นประชาคมยุโรปอยู่ในระหว่างการเจรจาดังกล่าวอยู่ กระทรวงพาณิชย์แจ้งว่าหากประเทศไทยไม่ลงนามในความตกลงดังกล่าว (ขณะนั้นไทยยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกแกตต์) ประเทศไทยจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองการเสียภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในอัตราร้อยละ 6 ขณะเดียวกันผู้แทนฝรั่งเศสในคณะกรรมการประชาคมยุโรปแจ้งว่าประชาคมยุโรปจะดำเนินมาตรการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ เท่ากับผลต่างระหว่างราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังนำเข้ากับราคาบัญชีที่รัฐบาลทำการประกันราคาไว้ ซึ่งเป็นการกีดกันราคานำเข้าอย่างสิ้นเชิง และหลังจากนั้นจึงจะเปิดการเจรจากับประเทศไทย ซึ่งช่วงนั้นประเทศไทยอยู่ในฐานะเสียเปรียบมาก

3. ประชาคมยุโรปอาจจะไม่ใช้มาตรการด้านภาษี แต่จะปล่อยให้มีการนำเข้าต่อไประยะหนึ่งก่อน ซึ่งประเทศอื่น ๆ เช่น อินโดนีเซีย จีน บราซิล และอินเดีย จะมีโอกาสเพิ่มประวัติการส่งออกได้เพิ่มขึ้นและเมื่อถึงเวลาที่ไทยต้องทำการลงนาม ปริมาณโควตาที่ได้รับจะน้อยกว่าในร่างข้อตกลงดังกล่าว

4. ประชาคมยุโรปอาจลดการนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไทย โดยกำหนดโควตาผลิตมันสำปะหลังเป็น Global Quota ในปริมาณ 6 ล้านตันต่อปี และทางประชาคมยุโรปเป็นผู้ออกใบอนุญาตนำเข้า (Import License) ให้แก่ผู้นำเข้า ซึ่งทำให้ผู้นำเข้าดังกล่าวมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้ส่งออกในประเทศต่าง ๆ เพราะผู้ส่งออกต้องแข่งขันขายให้ประชาคมยุโรปเพียงประเทศเดียว และผู้นำเข้าสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในราคาต่ำสุด ซึ่งประเทศผู้ส่งออกที่ได้ประโยชน์จากการนี้คือ ประเทศจีน เพราะสามารถลดราคาได้ต่ำกว่าต้นทุนที่เป็นจริง เนื่องจากรัฐบาลจะช่วยสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ และประเทศไทยจะเสียประโยชน์จากการนี้มาก เพราะผู้ส่งออกจนถึงเกษตรกรจะได้รับราคาที่ต่ำลง เนื่องจากต้องแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ มาก

นอกจากนั้นแล้ว กระทรวงพาณิชย์ได้ชี้แจงว่า จากความเข้าใจเดิมว่าหากไทยเป็นสมาชิกแกตต์แล้ว จะได้รับความคุ้มครองทางภาษีร้อยละ 6 ตลอดไปไม่ว่าจะมีการถอนข้อผูกพันทางภาษีหรือไม่ก็ตามนั้น ความเป็นจริงที่เผชิญอยู่คือ สมาชิกส่วนใหญ่ของแกตต์ เสนอว่าจะยินยอมรับประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกโดยขอล้างเปลี่ยน คือ ให้ไทยสละสิทธิ์ในการเรียกร้องให้ประชาคมยุโรปจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายให้ไทย (Compensation) ในกรณีที่จะมีการเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากการจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทย^๑

ดังนั้น จึงได้มีการเสนอร่างความตกลงความร่วมมือระหว่างไทยกับประชาคมยุโรป (Draft Co-operation Agreement between Thailand and the European Economic Community on Manioc Production, Marketing and Trade) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาความเหมาะสม สาระของร่างความตกลงดังกล่าวเป็นไปตามร่างข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2523 กล่าวคือ เป็นความตกลงระยะเวลา 6 ปี

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

(2524-2529) พร้อมทั้งกำหนดช่วงเวลาการส่งออกและปริมาณการส่งออกเช่นเดียวกับร่าง ความตกลงในเดือนพฤศจิกายนเช่นกัน⁷

ข.4 ประชาคมยุโรปสามารถดำเนินการผลักดันให้มีการลงนามในข้อตกลงร่วม ได้สำเร็จเมื่อนายกรัฐมนตรีของไทย⁸ เดินทางไปเยือนประชาคมยุโรปในช่วงเดือนกันยายน 2525 จึงได้มีการลงนามในความตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประชาคมยุโรป ใน เรื่องการผลิต การตลาด และการค้ามันสำปะหลัง (Co-operation Agreement between The Kingdom of Thailand and The European Economic Community on Manioc Production Marketing and Trade) โดยมี นายบุญมี บุญศรี รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้ลงนามร่วมกับนาย Paul Dalsager สมาชิกคณะกรรมาธิการประชาคม ยุโรป ในวันที่ 2 กันยายน 2525

4.2 สถานะภาพของไทยในเวทีการค้ามันสำปะหลังระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาประวัติการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกทั้งนี้เนื่องจากการผลิตมากแต่มีการใช้บริโภคภายในประเทศน้อย ผลผลิตส่วนใหญ่ถูกส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศในรูปแบบของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดต่าง ๆ อาทิ แป้งมันสำปะหลัง มันเส้นและมันอัดเม็ด เป็นต้น ประกอบกับการมีระบบการคมนาคมขนส่งที่ดี มีการพัฒนาและปรับปรุง

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

⁸ นายกรัฐมนตรีของไทยในขณะนั้นได้แก่ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

วิธีการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดีขึ้น และความพยายามในการลดต้นทุนในการขนส่งโดยการนำเอามันเส้น (ship) มาอัดเป็นมันเม็ด (pellet) เพื่อให้ขนส่งได้มากขึ้นและเสียค่าใช้จ่ายถูกลง ตลอดจนการปรับปรุงระบบขนถ่ายสินค้าลงเรือใหญ่ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังได้มากกว่าประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปจำหน่ายมากที่สุด แต่ในขณะนั้นประเทศไทยยังมิได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกของแกตต์ จึงยังมิได้รับการยอมรับจากแกตต์ว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ (Principal Supplier) ในขณะที่อินโดนีเซียซึ่งเป็นภาคีแกตต์อยู่ก่อนแล้วนั้น แม้จะมีการส่งออกน้อยกว่าประเทศไทยแต่ก็ได้รับการยอมรับจากแกตต์และประชาคมยุโรปว่าเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่

ต่อมาภายหลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกของแกตต์ในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2525 แล้ว ประเทศไทยก็เข้าแทนที่อินโดนีเซียในการเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่^๑ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของแกตต์ในการพิจารณาประวัติการส่งออกในช่วงที่ผ่านมา ปรากฏว่าปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่าอินโดนีเซียมาก และเมื่อประเทศไทยมีสถานะภาพเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่แล้ว ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 28 (1) ของแกตต์ระบุไว้ว่าประเทศใดก็ตามที่ต้องการจะขอเปลี่ยนแปลงความผูกพันในสิทธิประโยชน์ที่ได้ให้กันไว้ ในมาตรา 2 จะต้องมาเจรจา

^๑ ดูเอกสาร No.123 Secret/259/Add.5 25 April 1986 และหนังสือ GATT ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2532 แจ้างต่อประเทศภาคี เรื่องไทยยืนยันการเป็นผู้ส่งออกมันสำปะหลังรายใหญ่ ในภาคผนวก ง.

และขอความยินยอมจากประเทศ 3 ฝ่ายคือ ประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ (Principal Supplier) ประเทศที่ได้มีการเจรจาให้สิทธิประโยชน์แก่กันเป็นประเทศแรก (Initial Supplier) และประเทศที่มีผลประโยชน์สำคัญในสินค้าที่จะขอเปลี่ยนแปลงภาชนะ (Suppliers with Substantial Interests)

ดังนั้นในกรณีของการค้ามันสำปะหลังนี้ หากประชาคมยุโรปต้องการจะขอเปลี่ยนแปลงสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรที่ตนผูกพันไว้ในการประชุมทางการค้าหลายฝ่ายรอบเคนเนดีในปี 2510 ประชาคมยุโรปก็ต้องมาเจรจาขอความยินยอมจากประเทศไทยในฐานะที่ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่เสียก่อน ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Adjustment) ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรนั้น ๆ ได้

4.3 ผลของการทำข้อตกลง VER มันสำปะหลังต่อกฎหมายภายในของไทย

4.3.1 ก่อนทำข้อตกลง VER มันสำปะหลัง

การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในช่วงปี 2511-2520 เป็นช่วงที่มีการค้าเสรีมากที่สุด เนื่องจากรัฐบาลไทยมิได้มีการแทรกแซงหรือควบคุมแต่อย่างใด คงปล่อยให้การค้ามันสำปะหลังเป็นไปตามกลไกของตลาด จะมีเข้าไปแทรกแซงบ้างก็เป็นเพียงมาตรการธรรมดา เช่น การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง หรือการจัดตั้งหรือขยายโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจะต้องขออนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมก่อน เป็นต้น รัฐบาลมิได้เข้าไปควบคุมในเรื่องการส่งออกแต่ประการใด จวบจนกระทั่งเดือนตุลาคม 2520 ฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้ผลิตข้าวโพดได้มากที่สุดในประเทศยุโรป ได้ยื่นข้อเสนอลงถึงคณะกรรมการตลาดร่วมยุโรปให้จำกัดการนำเข้าข้าวผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใช้เลี้ยงสัตว์ที่นำเข้าตลาดร่วมยุโรป หรือให้ตั้งกำแพงภาษีขาเข้าให้เท่ากับอัตราภาษีการนำเข้าข้าวโพดและข้าวบาร์เลย์ ฝ่ายไทยได้คัดค้านข้อเสนองานของฝรั่งเศสและแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมิได้มีนโยบายที่จะขยายการผลิต

มันสำปะหลังออกไปมากนัก ด้วยเหตุผลที่ว่ามันสำปะหลังเป็นพืชที่ไทรอมดิน¹⁰ และเพื่อเป็นการ
 ย้ำให้เห็นถึงท่าทีดังกล่าวของฝ่ายไทย รัฐบาลไทยจึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1. กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประกาศนโยบายระงับการอนุญาตให้ตั้งหรือ
 ขยายโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไว้เป็นการชั่วคราว เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2521

2. กระทรวงพาณิชย์ได้ออกพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์
 มันสำปะหลังทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากกรมการค้าต่างประเทศ¹¹
 เหตุผลที่ใช้อ้างในพระราชกฤษฎีกานี้ คือ

"... เนื่องจากในปัจจุบัน การส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปนอกราช
 อาณาจักรได้มีปริมาณมากขึ้นโดยลำดับ สมควรควบคุมการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทุกชนิดออกไปนอกร
 ราชอาณาจักร เพื่อให้การส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกนอกราชอาณาจักรสามารถเป็นไปตามข้อตกลง
 ที่รัฐบาลไทยจะทำกับประเทศผู้ซื้อได้ตามความเหมาะสม..." (เห็นโดยผู้เขียน)

จากเหตุผลที่ใช้อ้างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยกระทำตนไม่
 สมควรเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นฝ่ายที่ใช้มาตรการควบคุมการส่งออกเสียเองทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้

¹⁰ สมบูรณ์ ศิริประชัย, อ้างแล้ว, หน้า 5/171.

¹¹ พระราชกฤษฎีกาการควบคุมการส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง
 (ฉบับที่ 47) ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2521 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2522

เริ่มมีการเจรจาทำข้อตกลงกันแต่อย่างใด นอกจากนี้ทางฝ่ายประชาคมยุโรปก็ยังมีได้ดำเนินมาตรการใด ๆ เพียงแต่เชิญฝ่ายไทยไปรับทราบปัญหาเท่านั้น

3. นายพชร อิศรเสนา อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศในขณะนั้น ได้ประกาศแจ้งความกรมการค้าต่างประเทศ เรื่อง การอนุญาตให้ส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปนอกราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2522 ผลของประกาศฉบับนี้เป็นการแทรกแซงการค้ามันสำปะหลังเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการกำหนดฤดูกาลจำหน่าย กำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำ มีการแบ่งตลาดออกเป็นตลาดข้อตกลงและตลาดทั่วไป กำหนดให้มีการทำสัญญาประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง กำหนดให้มีการเก็บสต็อกมันสำปะหลัง รวมทั้งต้องขอความเห็นชอบจากกรมการค้าต่างประเทศก่อนที่จะทำข้อตกลงขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

ต่อมาในปลายเดือนมีนาคม 2522 นายกุนเดอลัช ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการการค้าประชาคมยุโรปฝ่ายเกษตรและประมง ได้เดินทางเข้ามาสำรวจและเจรจาเรื่องมันสำปะหลังกับรัฐบาลไทย ผลการเจรจาระหว่างนายกุนเดอลัชกับนายนามพูนวิฑูริฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทย ก่อให้เกิดการทำบันทึกความตกลง (Agreed Minutes) ที่แสดงให้เห็นถึงท่าทีของประชาคมยุโรปในขณะนั้นคือ ¹²

ก. เสนอให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการลดปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศไทย รวมทั้งให้กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการลดปริมาณการนำเข้าพร้อมทั้งย้ำว่าเป้าหมายนี้จะบรรลุได้ด้วยความตกลงร่วมระหว่างทั้งสองประเทศเท่านั้น

¹² อารีรัตน์ เจริญมงคล, อ้างแล้ว, หน้า 47.

ข. เสนอให้รัฐบาลนำมาตรการด้านภาษีมาใช้สำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย ทั้งนี้เพื่อให้ราคาส่งออกสูงขึ้น พร้อมทั้งนำรายได้จากภาษีดังกล่าวไปใช้ในโครงการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลัง รวมทั้งโครงการประกันรายได้ในภาคเกษตร

ค. แจ้งให้ฝ่ายไทยรับรู้ถึงจุดมุ่งหมายของประชาคมยุโรปที่จะดำเนินการตามข้อผูกพันการปฏิบัติที่จำเป็นภายใต้มาตรา 28 ของเกณฑ์ในการดำเนินการถอนข้อผูกพันทางภาษี (Deconsolidation) ที่กำหนดขอบเขตของอัตราภาษีผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

ทั้งนี้ฝ่ายไทยได้แสดงออกต่อท่าทีของประชาคมยุโรปดังกล่าวคือ ¹³

ก. ย้ำให้เห็นว่าการลดปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังโดยปราศจากทางเลือกอื่นที่เหมาะสม จะสร้างปัญหาทางด้านการพัฒนาสังคม การเมืองและเศรษฐกิจที่ไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นแต่ยังเกี่ยวโยงไปถึงภูมิภาคอาเซียนทั้งหมดด้วย

ข. ขณะเดียวกันฝ่ายไทยได้ตระหนักถึงปัญหาภายในของประชาคมยุโรปที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ดังนั้น จึงยอมรับว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในปี 2522 จะมีปริมาณไม่มากไปกว่าการส่งออกในปี 2521 พร้อมทั้งฝ่ายไทยเต็มใจที่จะให้มีการเจรจาความตกลงร่วมในมาตรการลดปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรป

4. กรมการค้าต่างประเทศได้ประกาศการเริ่มใช้มาตรการกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำ สำหรับการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดไปต่างประเทศ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2523

¹³ อารีรัตน์ เจริญมงคล, อ้างแล้ว, หน้า 48.

เพื่อป้องกันการแข่งขันตัดราคาระหว่างผู้ส่งออกด้วยตนเอง และเพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาในตลาดภายในประเทศ โดยกำหนดให้ผู้ส่งออกจะต้องแสดงหลักฐานการซื้อขายเป็นสัญญาซื้อขายหรือเลตเตอร์ออฟเครดิตต่อกรมการค้าต่างประเทศภายใน 15 วัน นับแต่วันทำความตกลงขาย

5. ต่อมาวันที่ 17 ตุลาคม 2523 รัฐบาลไทยได้เริ่มใช้มาตรการกำหนดให้ผู้ส่งออกสร้างสต็อกสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไว้ตลอดเวลา เพื่อยุบราคาหัวมันสดมิให้ต่ำลง โดยกำหนดให้มีสต็อกรวมกันไม่น้อยกว่า 253,000 เมตริกตัน ส่วนผู้ส่งออกรายใหม่จะต้องมีสต็อกไม่น้อยกว่า 1,500 เมตริกตัน โดยทุกรายจะต้องมีสต็อกให้ครบถ้วนภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2523 ต่อมาได้มีการผ่อนผันให้ร่วมกันเก็บสต็อกเพียงครึ่งหนึ่ง และในวันที่ 11 ธันวาคม 2524 ก็ได้ประกาศใหม่ให้สต็อกเป็นจำนวน 250,000 เมตริกตัน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2524 เป็นต้นไป การใช้มาตรการสร้างสต็อกมันขึ้นก็เพื่อจะทำให้หัวมันสดมีราคาสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ราคาหัวมันสดก็ยังไม่สูงขึ้นตามที่รัฐบาลต้องการ กรมการค้าต่างประเทศจึงได้ประกาศเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2524 ให้เพิ่มสต็อกเป็นไม่น้อยกว่า 500,000 เมตริกตัน โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2524 เป็นต้นไป และเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2524 ก็ได้เพิ่มเป็น 750,000 เมตริกตัน แต่เนื่องจากการเพิ่มสต็อกทำให้ค่าใช้จ่ายของผู้ส่งออกต้องเพิ่มมากขึ้นทั้งยังไม่สามารถทำให้ราคาหัวมันสดเป็นไปตามที่รัฐบาลกำหนด ยิ่งกว่านั้นยังทำให้ราคาหัวมันสดกลับลดลงไปอีก เพราะอุปทานมีมากประกอบกับเป็นระยะที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดมากในขณะที่การสั่งซื้อจากต่างประเทศอ่อนตัวลง¹⁴ ดังนั้น กรมการค้าต่างประเทศจึงได้ประกาศลดสต็อกลงเหลือ 400,000 เมตริกตัน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2524 โดยให้มีผลตั้งแต่ 25 พฤษภาคม 2524 เป็นต้นไป และต่อมาเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2524 ก็ได้มีประกาศยกเลิกการสร้างสต็อกสินค้าไปเพราะอุปทานภายในมีเหลือมากและผู้ส่งออกมีสินค้าในสต็อกมากกว่าความต้องการของตลาด

¹⁴ สมบูรณ์ ศิริประชัย, อ้างแล้ว, หน้า 5/202.

6. ภายหลังจากที่นายตามใจ ชำกโต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในขณะนั้น ได้ลงนามในข้อตกลงเบื้องต้น (Outline of Agreement on Cooperation between Thailand and the European Economic Community in Relation to Manioc Production Marketing and Trade) กับประชาคมยุโรป โดยนายกุนเดอลิช ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2523 แล้ว กรมการค้าต่างประเทศ โดยนายพร อิศรเสนา อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศก็ประกาศการจำกัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ดและมันเส้นออกไปจำหน่ายยังประชาคมยุโรปทันที โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2524 เป็นต้นไป¹⁵ โดยให้พิจารณาจำกัดสรรตามอัตราส่วนของประวัติการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ดและมันเส้นออกไปจำหน่ายต่างประเทศในปี 2523 ที่ผ่านมา เป็นเกณฑ์ เหตุผลที่ออกประกาศฉบับนี้ เป็นการอ้างถึงการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับประชาคมยุโรปที่จะจำกัดปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามพิกัด 07.06 A จากประเทศไทยเข้าไปจำหน่ายยังประชาคมยุโรปตามปริมาณที่กำหนดไว้ในแต่ละปี

การกระทำของรัฐบาลโดยกรมการค้าต่างประเทศในการออกประกาศฉบับนี้ก็เพื่อเป็นการเตรียมการล่วงหน้าในการยอมรับให้มีการควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้ง ๆ ที่ ข้อตกลงดังกล่าวยังมิได้มีการให้สัตยาบัน (Ratification) แต่อย่างไรก็ดีสิ่งที่เห็นให้ถึงพฤติกรรมการดังกล่าวของรัฐบาลยิ่งขึ้นก็คือ การออกประกาศเรื่องการจำกัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามพิกัด 07.06 ออกไปยังประชาคมยุโรป ตามออกมาอีกหลายฉบับ

¹⁵ แจ้งความกรมการค้าต่างประเทศ เรื่อง การจำกัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปจำหน่ายยังประชาคมยุโรป ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2523

4.3.2 หลังการทำข้อตกลง VER มันสำปะหลังในปี 2525

ต่อมาประเทศไทยได้ทำสัญญาจำกัดการส่งออกโดยความสมัครใจในการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปจำหน่ายยังประชาคมยุโรป หรือที่มีชื่อเรียกว่าความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรปเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการค้ามันสำปะหลัง (Co-Operation Agreement between the Kingdom of Thailand and the European Economic Community on Manioc Production, Marketing and Trade) ¹⁶ ในเดือนกันยายน 2525 ผลจากการทำข้อตกลงจำกัดการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังดังกล่าวทำให้รัฐบาลใช้นโยบายในการควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการดำเนินนโยบายและการใช้มาตรการต่าง ๆ โดยสังเขปดังนี้คือ

ก. นโยบายและมาตรการปี 2525

กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมค้าต่างประเทศมีนโยบายที่จะเร่งรัดการส่งออกให้ขยายตัวมากขึ้น จึงใช้วิธีผ่อนคลายนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งออกโดยยินยอมให้ผู้ส่งออกทำการติดต่อกับผู้ซื้อในต่างประเทศได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากกรมการค้าต่างประเทศก่อน รวมทั้งยกเลิกการกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำ ยกเลิกการควบคุมปริมาณการส่งออกไปยังตลาดนอกประชาคมยุโรป แต่ยังคงควบคุมปริมาณการส่งออกไปยังตลาดประชาคมยุโรปไว้เพื่อไม่ให้มีการส่งออกเกินโควตาที่ได้รับ โดยการจัดสรรการส่งออกไปยังประชาคมยุโรปเป็น 2 งวด งวดแรก (มกราคม - มิถุนายน 2525) ส่งออกร้อยละ 70 ของโควตา งวดที่สอง (กรกฎาคม - ธันวาคม 2525) ร้อยละ 30 ของโควตา

¹⁶ ดูภาคผนวก จ.

สำหรับวิธีการส่งออกได้เปลี่ยนแปลงจากปี 2524 คือ ผู้ส่งออกต้องมาขออนุญาตเพื่อขนสินค้าลงเรือที่ได้แจ้งกำหนดการเข้ามารับสินค้าไว้ก่อน และต้องนำไปขนสินค้าจากกรมศุลกากรและไปรับรองมาตรฐานจากสภาหอการค้ามาขอใบรับรองการส่งออกหลังจากขนสินค้าลงเรือแล้ว โดยกรมการค้าต่างประเทศจะออกให้ตามลำดับก่อนหลัง

ข. นโยบายและมาตรการปี 2526

กรมการค้าต่างประเทศได้ออกระเบียบการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปนอกราชอาณาจักรและการออกไปรับรองการส่งออกในปี 2526 ลงวันที่ 30 กันยายน 2525 ซึ่งสรุปสาระสำคัญ คือ เปลี่ยนแปลงระบบการจัดสรรใหม่เพื่อให้การส่งออกเป็นไปอย่างสม่ำเสมอตลอดปี และเพื่อให้ชาวไร่ชาয়มันสำปะหลังได้ในราคาสูงและยุติธรรม จึงแบ่งการส่งออกเป็น 4 งวด ซึ่งในแต่ละงวดจะออกไปรับรองการส่งออกแตกต่างกันไปตามสถานะการณ์การผลิต

หลักเกณฑ์การส่งออก เป็นการเปิดโอกาสให้มีการส่งออกโดยเสรีในแต่ละงวด โดยกรมการค้าต่างประเทศจะออกใบอนุญาตส่งออก (Export License) ให้แก่ผู้นำเรือเข้ามาบรรทุกสินค้าก่อนจนครบตามปริมาณที่กำหนดในแต่ละงวด เมื่อครบตามปริมาณที่กำหนดแล้วจึงปิดการออกใบอนุญาตส่งออก ใบอนุญาตส่งออกนี้จะมีอายุ 30 วัน นับแต่วันที่ออก ผู้ส่งออกจะต้องนำไปขอรับใบรับรองการส่งออก (Export Certificate) ตามลำดับก่อนหลังที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตส่งออก นอกจากนี้ผู้ส่งออกต้องจัดทำสัญญาค้ำประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ส่งออกไปยังประชาคมยุโรป ในอัตราเมตริกตันละ 400 บาท ตามปริมาณที่ขออนุญาตส่งออก

ค. นโยบายและมาตรการปี 2527-2532 ¹⁷

กรมการค้าต่างประเทศได้เปลี่ยนวิธีการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปยังประชาคมยุโรปออกเป็น 7 งวด กำหนดระยะเวลาการส่งออกงวดละ 120 วัน นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้ผู้ส่งออกสร้างสต็อกมันขึ้นเพื่อเป็นการรักษาระดับราคาหัวมันสำปะหลังสด และผู้ส่งออกแต่ละรายจะได้รับการจัดสรรปริมาณการส่งออกตามอัตราส่วนของสต็อกสินค้าที่มีอยู่ โดยจะมีการตรวจสต็อกล่วงหน้า 15 วัน ก่อนการส่งออกในแต่ละงวด และจะทำการประกาศส่วนจัดสรรภายใน 5-10 วัน นับจากวันตรวจสต็อก ทั้งนี้ผู้ส่งออกจะต้องแจ้งปริมาณสินค้าในสต็อกให้กรมการค้าต่างประเทศทราบทุกวันศุกร์ของสัปดาห์

ในปี 2527 กระทรวงพาณิชย์ได้เริ่มใช้มาตรการจูงใจเพื่อขยายตลาดส่งออกไปยังตลาดนอกประชาคมยุโรป โดยการจัดสรรการส่งออกพิเศษ หรือที่เรียกว่าโควตาพิเศษ ให้แก่ผู้ส่งออกที่สามารถส่งออกไปตลาดนอกประชาคมยุโรปได้ และอนุญาตให้มีการโอนส่วนจัดสรรและส่วนจัดสรรพิเศษให้แก่กันได้ แต่ทั้งนี้ผู้รับโอนจะต้องรับโอนสต็อกรวมทั้งทำการส่งออกจากโกดังที่ได้รับการจัดสรรด้วย อนึ่ง การโอนส่วนจัดสรรและส่วนจัดสรรพิเศษดังกล่าว สามารถกระทำได้เพียงทอดเดียวและต้องเป็นกรณีโอนเพื่อการส่งออกเท่านั้น

ง. นโยบายและมาตรการปี 2533 ¹⁸

การจัดสรรการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังยังคงใช้หลักการเดียวกับปี 2527-2532 กล่าวคือ จัดสรรให้ตามอัตราส่วนของสต็อกมันอัดเม็ดที่ผู้ส่งออกแต่ละรายครอบครองอยู่

¹⁷ ดูรายละเอียดในระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามพิกัดศุลกากร 07.06 ออกไปนอกราชอาณาจักรและการออกไปรับรองการส่งออกในปี 2527-2532

²¹ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามพิกัดศุลกากร 07.06

แต่ลดจำนวนงวดการส่งออกเหลือ 5 งวด และขยายระยะเวลาการส่งออกแต่ละงวดเพิ่มขึ้น จากเดิม 120 วัน เป็น 150 วัน

จ. นโยบายและมาตรการปี 2534¹⁹

กระทรวงพาณิชย์ได้เปลี่ยนวิธีการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใหม่ โดยแบ่งการจัดสรรออกเป็น 3 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 วิธีการประมูล โดยนำปริมาณมันสำปะหลังอัดเม็ดที่จะอนุญาตให้ส่งออกไปยังประชาคมยุโรปในปี 2534 จำนวนไม่ต่ำกว่า 600,000 ตัน มาประมูลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนด²⁰ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีโอกาสทำการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง โดยเสมอภาคกัน

วิธีที่ 2 กำหนดส่วนจัดสรรให้ตามมาตรการจูงใจ โดยนำปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดที่จะส่งไปประชาคมยุโรป จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณดังกล่าว มาจัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกที่แสดงหลักฐานจากกรมศุลกากรว่าได้ส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ดและมันขึ้นออก ไปยังตลาดนอกประชาคมยุโรป ตามอัตราส่วนและหลักเกณฑ์ที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนด ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปยังตลาดนอกประชาคมยุโรปให้ได้มากที่สุด

ออกไปนอกราชอาณาจักรและการออกไปรับรองการส่งออกในปี 2533 พ.ศ. 2532

¹⁹ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออก ไปนอกราชอาณาจักร ประจำปี 2534 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2533

²⁰ ประกาศกรมการค้าต่างประเทศ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2533) เรื่อง หลักเกณฑ์การประมูลส่วนจัดสรรการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ไปประชาคมยุโรป ประจำปี 2534

วิธีที่ 3 จัดสรรให้ตามมาตรการตรวจสอบสต็อก โดยแบ่งการจัดสรร ออกเป็น 5 งวด ในปริมาณที่เหลือจากการจัดสรรตามวิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 โดยนำผลการตรวจสอบ สต็อกมันสำปะหลังอัดเม็ดของผู้ส่งออกมาเป็นเกณฑ์พิจารณา โดยกำหนดระยะเวลาในการส่งออก 150 วัน เช่นเดิม

จ. นโยบายและมาตรการปี 2535 ²¹

กระทรวงพาณิชย์ได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การจัดสรรการส่งออกอีกครั้ง หนึ่งโดยการยกเลิกการจัดสรรการส่งออกโดยวิธีการประมูล แล้วกลับมาใช้วิธีการเดิม คือ จัดสรร การส่งออกตามอัตราส่วนของสต็อกมันอัดเม็ดและการจัดสรรตามมาตรการจูงใจ โดยมีวิธีการดังนี้คือ

1. จัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดที่จะส่ง ไปยัง ประเทศมยุโรปปริมาณร้อยละ 40 ให้แก่ผู้ส่งออกตามอัตราส่วนของสต็อกมันอัดเม็ดที่ผู้ส่งออกแต่ละ รายครอบครองอยู่ โดยแบ่งการจัดสรรออกเป็น 5 งวด ทั้งนี้เพื่อให้มีการซื้อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง อัดเม็ดเข้าเก็บโดยเฉพาะในต้นฤดู เพื่อช่วยรักษาเสถียรภาพของราคา และเพื่อประโยชน์ในการ บริหารการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้สำรองปริมาณการส่งออก ไปยังประเทศมยุโรปไว้ร้อยละ 10 ของปริมาณส่งออกขั้นต่ำ (5.25 ล้านตัน) แล้วนำมาจัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกตามมาตรการหรือ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กรมการค้าต่างประเทศจะประกาศกำหนดขึ้นในภายหลัง โดยความเห็นชอบ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

²¹ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ไปยังประเทศมยุโรปประจำปี 2535 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2534

2. จัดสรรตามมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์
มันสำปะหลังออกไปนอกประชาคมยุโรป โดยกำหนดให้นำปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง
อัดเม็ดที่จะส่งไปประชาคมยุโรปร้อยละ 50 มาจัดสรรเป็นงวด ๆ ตามเวลาที่เหมาะสมให้แก่
ผู้ส่งออกที่สามารถส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ดและมันขึ้นออกไปนอกประชาคมยุโรปได้ตาม
อัตราส่วนที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนด